

Nemzetpolitikai összefoglaló

2014. 49. hét

MINISZTERELNÖKSÉG
NEMZETPOLITIKAI ÁLLAMTITKÁRSÁG

NPKI | NEMZETPOLITIKAI
KUTATÓINTÉZET

Átalakulhat a Kőrösi Csoma Sándor program

A nemzetpolitikai államtitkárság megfontolja azokat a javaslatokat, amelyek a Kőrösi Csoma Sándor program átalakítására érkeztek a diaszpóra szervezeteitől a Magyar Diaszpóra Tanács ülésén- mondta Potápi Árpád János az Országgyűlés nemzeti összetartozás bizottsága ülésén. A nemzetpolitikai államtitkár - aki a Magyar Diaszpóra Tanács és a Magyar Állandó Értekezlet előző heti üléseiről számolt be a testület előtt - kifejtette: a diaszpóra szervezetei jónak tartják a Kőrösi Csoma Sándor programot, ugyanakkor több ponton változtatásokat javasoltak, hogy az jobban működjön. Ezek között említette, hogy a jövőben jobban vonják be az egyes közösségeket az ösztöndíjasok kiválasztásába, valamint, hogy ne a nyári, hanem a téli félév legyen a főidőszak. Azt is szeretnék, ha egy ösztöndíjas legalább kétszer vissza tudna menni az adott közösséghez. Az egyházak ahhoz kértek segítséget, hogy jóval több magyar papot küldjenek a diaszpórában élőkhöz. Potápi Árpád János jelezte: a javaslatok megfontolják a jövő évi programok kialakításakor. A diaszpóra szervezeteit és közösségeit segítő Kőrösi Csoma Sándor programra jövő évben is 1 milliárd forint áll rendelkezésre. A program keretében tavaly 47, idén 100 fiatal utazott a diaszpóra közösségeihez abból a célból, hogy segítsék az adott közösségeket a magyar kultúra és hagyományok őrzésében.

Potápi: Évről évre emlékezni kell a délvidéki magyarság tragédiájára

Emlékezni kell mindenkinek évről évre a délvidéki magyarságot ért tragédiára - emelte ki a nemzetpolitikáért felelős államtitkár az 1944-45-ös délvidéki események 70. évfordulója alkalmából rendezett kiállítás megnyitóján, pénteken a fővárosi Magyarság Házában. Potápi Árpád János a Keskenyúton Alapítvány Délvidéki magyar golgota 1944-45 című kiállításán úgy fogalmazott: a magyar nemzetnek, a magyarságért felelősen dolgozóknak van lelkiismerete, és az áldozatok emlékét a nemzet emlékezetéből soha nem lehet kitörölni. Az államtitkár együttérzését fejezte ki az ártatlan áldozatok családjainak, és azt mondta: az egyetlen bűnük az volt, hogy magyarok voltak. Rámutatott: a kiállítás azt a délvidéki magyarság elleni bosszúhadjáratot mutatja be, amely 1944-ben kezdődött és nem tudni, pontosan mikor fejeződött be. A Magyarság Háza aulájában megtekinthető kiállítás március 2-án indult országjáró útjára és ez a 24. állomása.

Kilép a kormányból az RMDSZ

A bukaresti kormánykoalícióból való kilépésről döntött csütörtökön az RMDSZ, amely elsősorban azzal indokolta döntését, hogy az erdélyi magyarok túlnyomó többsége Klaus

Johannisra szavazott az államfőválasztáson. Kelemen Hunor elnök szerint a magyar választók azt üzenték, hogy jelenleg nem prioritás a kormányzás, a szövetségnek pedig többet kell foglalkoznia a közösségépítéssel. „Megértettük választóinknak a romániai államfőválasztás során kinyilvánított akaratát, amely arról szól, hogy a kormányzati eszközök most nem jelentenek prioritást, inkább a közösségépítésre kell koncentrálnunk” – indokolta Kelemen Hunor elnök az RMDSZ ellenzékbe vonulásáról született döntést. Csütörtöki kolozsvári ülésén a 34 fős Szövetségi Állandó Tanács (SZÁT) két tartózkodás mellett, ellenszavazat nélkül határozott a kormánykoalícióból való kilépésről, amely hivatalosan az alakulat miniparlamentjeként működő Szövetségi Képviselők Tanácsa (SZKT) december 13-ai ülése után történik meg. Sajtótájékoztatóján maga Kelemen Hunor is elismerte, 25 éves fennállása során nem történt meg az RMDSZ-ben, hogy az SZKT megvétózza a csúcsvezetőség határozatát. Ugyanakkor története során az RMDSZ most először távozik önszántából a hatalomból. „Egy politikus két nagy hibát követhet el: ha soha nem hallja meg a választói üzenetét és gondjait, vagy ha folyamatosan csak a szerint hoz döntéseket, amit az emberek tőle elvárnak. De vannak olyan pillanatok, amikor olyan döntést kell hozni, amely a választói akaratral leginkább egybevágh” – hangsúlyozta az RMDSZ elnöke, aki augusztusban egymaga lépett ki a kormányból, lemondva a miniszterelnök-helyettesi és kulturális miniszteri tisztségéről. Kelemen közölte, a SZÁT döntéséről tájékoztatta Victor Pontát, a kormányfő reakcióját azonban nem kívánta feltárni. Kelemen Hunor kifejtette, a kormánynak – amelynek az RMDSZ idén március óta tagja – a szövetség nélkül is megvan a többsége a parlamentben, így ellenzékbe vonulásuk nem befolyásolja a kormányzati stabilitást. Hozzátette, a szövetség folytatja a párbeszédet a parlamenti pártokkal, a parlamentben pedig támogatni fog minden olyan kezdeményezést, amely hozzájárul az erdélyi magyarok, a romániai polgárok jólétéhez, a gazdasági stabilitás megerősítéséhez, mindemellett számukra a kisebbségi kérdések érdekérvényesítése marad a legfontosabb feladat.

Az RMDSZ vezetőinek döntése azt mutatja, hogy levonták az elnökválasztás eredményének tanulságait és komolyan aggódnak a szervezet jövőbeli parlamentbe való bejutásáért. A választás is megmutatta: egy számottevően megnövekvő országos részvételi arányra nincs válasza a magyar közösségnek. Emellett az is fontos tanulsággal szolgál, hogy Klaus Johannis több voksot gyűjtött be a tömbmagyar területeken, mint az első forduló két magyar résztvevője együttesen, ez pedig egyben a magyar szavazók viszonyát is jelzi az erdélyi magyar politikai elithez. A döntéshez az is hozzájárulhatott, hogy nem sok minden volt a mérleg másik serpenyőjében: a szociáldemokratáknak tulajdonképpen nincs szükségük az RMDSZ-re a parlamenti többséghez, ebben a helyzetben pedig láthatóan nem hajlandóak a kompromisszumra olyan kérdésekben, mint a MOGYE-ügy vagy a székely zászló szabad használatának szabályozása. Johannis győzelmével továbbá az elkövetkező öt év politikai forgatókönyve is változik, legkésőbb a 2016-os parlamenti választások után, de az erőviszonyok átrendeződésével akár már jövőre az elnök kezébe kerülhet a miniszterelnöki jelölés joga, ez pedig azt jelenti, hogy a jelenlegi ellenzéki pártok előbb vagy utóbb készülhetnek a kormányzásra.

Felzúdulás a Mikó újraállamosítása miatt

Felháborodást váltott ki a magyar politikai szervezetek és a történelmi magyar egyházak körében a ploiești-i táblabíróság szerdán közzétett döntése, amely szerint az Erdélyi Református Egyházkerület elveszíti tulajdonjogát a sepsiszentgyörgyi Székely Mikó Kollégium épülete felett, az ingatlan visszaszolgáltatása miatt pedig felfüggesztett szabadságvesztésre ítélte Markó Attilát és Marosán Tamást.

Az Erdélyi Református Egyházkerület kolozsvári rendkívüli közgyűlésén felajánlotta lemondását Kató Béla püspök a sepsiszentgyörgyi Székely Mikó Kollégium épületének a visszaszolgáltatását érvénytelenítő bírósági határozat miatt, a közgyűlés azonban egyhangúlag megerősítette tisztségében a püspököt. Kató Béla felszólalásában elmondta, az ítélet azt jelenti, hogy – legalábbis a bíróság szerint – az egyház olyan ingatlant kért vissza, ami nem volt az övé. „Azt az egyházat, amely közel ötszáz esztendeig hitte, vallotta és gyakorolta a tíz parancsolat betartását, most csalásért, hamisításért, mások vagyonának az ellopásáért ítélték el. Az ilyen egyházat szerintem azonnal be kell záratni, vezetőit börtönbüntetésre kell ítélni, mert félrevezettek egy egész országot, egy egész világot” – jelentette ki felháborodottan, az ítéletet bírálva a püspök. Kató Béla a bizalmat megköszönve kijelentette, azért volt szükség a szavazásra, „mert háborúra készülünk, és a háborúban a tábornoknak tudnia kell, hogy milyen hadsereg áll mögötte”. A hadakozás első lépéseként bejelentette, hogy visszautasítja azt a kongruát (püspöki illetményt), amit a román állam ad számára. „Nem fogadhatom el egy olyan államtól, amelyik ilyen ítéletet hozott fölöttünk” – jelentette ki a püspök. Hasonló bejelentést tett Kántor Csaba püspökhelyettes is. A közgyűlést megelőző prédikációjában Pap Géza korábbi püspök, zsinati elnök az egyházi vagyon Trianon utáni államosítási hullámainak idézte.

Az RMDSZ a Szövetségi Állandó Tanács csütörtöki kolozsvári ülését követően szintén közleményben ítélte el „az egyházzal és a törvény alkalmazóival szemben hozott igazságtalan” bírósági döntést. A közlemény rámutat: az ítélet veszélyes precedenst teremt, „amelynek alapján a hasonló módon meghozott visszaszolgáltatási döntések érvénytelenítését kérhetik”. A szövetség állásfoglalása szerint az RMDSZ mindent meg fog tenni annak érdekében, hogy a Mikó-per ügye eljusson a legfontosabb nemzetközi fórumokhoz, ugyanakkor széles körű társadalmi szolidaritás kifejezésére kérte fel az egyházakat, a civil társadalmat, és az egész erdélyi magyar közösséget.

A Magyar Polgári Párt (MPP) nyílt levelében jelezte: a november 29-ei, sepsiszentgyörgyi tömegrendezvényén – melyen a magyarság alapvető jogainak alkotmányos garantálását fogják követelni – az egyházi vagyon visszaállamosítása ellen is tiltakozni fognak. A polgári párt elfogadhatatlannak tartja, hogy „Románia a kommunizmusban elkobzott egyházi és közösségi javak visszaszolgáltatása után ismét a magyarság és történelmi egyházaink ingatlanjainak visszaállamosítására törekszik”.

Az Erdélyi Magyar Nemzeti Tanács (EMNT) a Székely Mikó Kollégiumról hozott bírósági ítéletet bírálva pénteki állásfoglalásában úgy vélekedett: aki a közösségi javak visszaszolgáltatását gátolja, az a kommunista diktatúra jogfosztó döntéshozóival vállal

közösséget. Az EMNT szerint a kollégium ügye nem csupán restitúciós kérdés, hanem „a kommunizmus idején javaitól megfosztott erdélyi magyarság közös küzdelme a korrupt romániai főhatalommal szemben”. Megállapította: a rendszerváltás 25. évfordulóján „még mindig a kommunizmus szellemében szabnak korlátot az erdélyi magyar közösségnek”.

Jogállamban nem szokás a bíróság ítéleteit bírálni, de Románia nem jogállam – jelentette ki Antal Árpád, Sepsiszentgyörgy polgármestere az Erdélyi Református Egyházkerület kolozsvári rendkívüli közgyűlésén. „Ebben az országban az igazságszolgáltatás nem igazságot szolgáltat, hanem kiszolgál egy olyan rendszert, amelyiknek az a célja, hogy minket, erdélyi magyarokat legyengítsenek, leszegényítsenek” – fogalmazott a polgármester. „Újra kell értékelni a viszonyunkat a román államhoz. Lehetünk-e lojálisak egy olyan államhoz, mely kifoszt, másodrangú állampolgárnak tekint. Magyarországnak is újra kell értékelnie a román–magyar alapszerződést. Nem lehet Magyarország azok mellett a háborúban, akik ki akarnak bennünket fosztani” – fogalmazott az RMDSZ politikusa. Antal Árpád szerint Erdély valamennyi lakójának fel kell tennie a kérdést, hogy jobb helyzetbe került-e az erdélyi román, a magyar és a szász közösség, mint 1918 előtt volt. „Ki lehet mondani azt, hogy közel száz év alatt a román adminisztráció sokkal több problémát okozott nekünk, mint amennyit megoldott. Igen, újra kell értékelnünk a viszonyulásunkat a román államhoz” – jelentette ki Sepsiszentgyörgy polgármestere. Antal Árpád közölte, a református egyház küzdelmében a továbbiakban is számíthat Sepsiszentgyörgy városára.

A Most-Híd nem kíván együttműködni az MKP-val

A Most-Híd nem kíván együttműködni az MKP-val a 2016-os parlamenti választások előtt – döntött a vegyes párt Országos Tanácsa. Bugár Béla a november 15-i önkormányzati választásokon elszenvedett komáromi fiaskóra hivatkozik. A Most-Híd elnöke az RTVS-nek adott nyilatkozatába úgy fogalmazott: míg a Most-Híd szavazói Komáromban a közös polgármesterjelöltet választották, addig az MKP szimpatizánsainak nagy része a független jelöltre szavazott, vagyis nem hittek a koalícióban. Bugár egyértelművé tette, hogy a 2016-os parlamenti választások előtt nem lesz együttműködés, mint mondta. erre csak 2016 áprilisában lát esélyt. Az MKP tudomásul veszi a Most-Híd döntését – jelentette ki Berényi József, hozzátéve: pártja ennek értelmében - úgy ahogyan azt tette az önkormányzati, az európai parlamenti, valamint az elnökválasztáson - egyedül készül fel a következő megmérettetésre. „Legalább végre kiderült, hogy ki az, aki nem akarja az együttműködést” – jegyezte meg. A Most-Híd Országos Tanácsa személycseréről is döntött szombaton: Csicsai Gábor helyébe, aki pártja gyenge dunaszerdahelyi szereplése miatt mondott le posztjáról, Érsek Árpádot nevezték ki a járás elnökévé. Érseknek sem volt oka az elégedettségre az önkormányzati választások után: a parlamenti képviselőnek Somorján nem sikerült a városi képviselő-testületbe bekerülnie.

Állampolgárság: Szlovákia nem biztosított jogorvoslatot a sértettek számára

Noha az alkotmánybíróság nem hozott érdemi döntést a szlovák állampolgárságuktól a Fico-féle ellentörvény értelmében megfosztottak ügyében, önmagában e tény is szerepel abban az érvrendszerben, mellyel nemzetközi fórumokhoz fordulnak az érintettek - mondta Gál Gábor a Kossuth Rádió Határok nélkül c. műsorában. A sértettek ügyét a kassai testület előtt képviselő ügyvéd - a Most-Híd parlamenti képviselője - szerint azzal is tudnak immáron érvelni, hogy a Szlovák Köztársaság nem biztosított megfelelő jogorvoslatot (egykori) állampolgárai számára, így egyéb lehetőség híján maradtak a nemzetközi fórumok. Ezek között Gál az alábbiakat említette: az Emberi Jogok Európai Bírósága, az európai ombudsman, az Európai Parlament petíciós bizottsága. Fontos azonban tudni - ezt a képviselő is kihangsúlyozta nyilatkozatában - hogy az állampolgársághoz való jog nem szerepel az európai emberi jogi egyezmény alapjogi katalógusában, vagyis erre hivatkozni az emberi jogi bíróság előtt nem lehet. Ami viszont már érdemi alapot teremthet a fellépésre, az éppen az állampolgárság megfosztásából fakadó következmények, alkalmasint emberi jogi sérelmek. Gál Gábor és Lomnici Zoltán, az Emberi Méltóság Tanácsának elnöke már dolgoznak a beadványokon. Mint ismeretes: a szlovák taláros testület két évi vajúdas után sem tudott igazságot szolgáltatni az állampolgárságuktól megfosztott felvidékiek számára. Noha a Fico-kormány által kifundált és a törvényhozáson is keresztülvitt jogszabály egyértelműen a magyar egyszerűsített honosításra született afféle sajátos szlovák válaszként, elszenvetői többségében nem magyarok lettek. Szlovákiai parlamenti képviselők egy csoportja még 2012-ben kezdeményezte az állampolgársági ellentörvény normakontrollját, erre azonban érdemben többszöri halogatás után sem került sor. Az alkotmánybíróság ugyanis eljárási okokra hivatkozva nem hozott döntést. Ez még szeptember 17-én történt, azonban a szlovák jogszolgáltatás csúcsszerve azóta sem kézbesítette az erről szóló határozatot. Ennek azért van jelentősége, mert határozat hiányában nem lehet tovább lépni a fentiekben leírtak szerint a nemzetközi fórumok felé.

A vajdasági magyarságnak nagy szüksége van kisebbségi akciótervre

November 26. és 27. között az Európai Parlament strasbourgi székhelyén zajlott az EU-Szerbia Stabilizációs és Társulási Parlamenti Bizottságba delegált küldöttség második ülése, amelyen az EP-képviselőkön kívül részt vettek a szerb parlament küldöttségébe delegált képviselői is. A találkozónál érezhető volt az Európai Parlament Szerbiához való nyitott, őszinte viszonyulása. A képviselők hozzászólásaikban kiemelték: az elmúlt

időszakban újabb pozitív előrelépések történtek Szerbiában, továbbá rámutattak a régió országaival, különösképpen Magyarországgal, tartott kapcsolatok javulására is. A második ülésnap egyik kiemelkedő témája az emberi- és szabadságjogok voltak, ideértve a kisebbségi jogokat is. Deli Andor, vajdasági származású EP-képviselő kiemelte, hogy Szerbiában elsősorban nem is a jogszabályok és egyezmények elfogadásával van gond, hanem azok gyakorlatba való átültetésével és alkalmazásával. „Úgy hiszem, hogy a kisebbségekre vonatkozó akcióterv tartalma, amelyet 2015 végéig kell a szerb kormánynak kidolgoznia, hozzájárul majd az eddigi törvényi keret jobb alkalmazhatóságához, eredményei a lehető legjobban érezhetőek kell, hogy legyenek az emberek mindennapi életében, gondolok itt elsősorban a hivatalos nyelvhasználatra és a részarányos foglalkoztatásra” - hangsúlyozta felszólalásában Deli Andor. A fidesz EP-listáján mandátumot szerzett politikus hozzátette: „Az emberi jogokra és a kisebbségekre vonatkozó akciótervre mindenképp szükség van, ugyanis követhetővé és mérhetővé teszik a helyzet alakulását és a fejlődés mértékét”.

Magyar vezetőkkel találkozott az etnikai-nemzetiségi kormány megbízott Beregszászban

November 23-án a Beregszászi járásba látogatott Hennagyij Druzenko, a kormány etnikai és nemzetiségpolitikai megbízottja, hogy találkozzon a magyar közösség képviselőivel. A találkozón részt vett többek között Kincs Gábor, a Beregszászi Járási Állami Adminisztráció elnöke, Seder Ilona, a Beregszászi Járási Tanács elnöke, Brenzovics László parlamenti képviselő, a Kárpátaljai Magyar Kulturális Szövetség elnöke, Ljudmila Tokar, Beregszász polgármesterének helyettese, Orosz Ildikó, a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola és a Kárpátaljai Magyar Pedagógusszövetség (KMPSZ) elnöke, illetve Lengyel László, a beregszászi járási oktatási főosztály vezetője, az Ukrajnai Magyar Demokrata Szövetség beregszászi járási szervezetének elnöke. „Ukrajna fennállása óta ez az egyik első olyan találkozó, amelyen a kormány arra törekszik, hogy meghallgasson bennünket egy nemzeti kisebbség, egy etnikum képviselőiéként az elképzeléseinkről, a törekvéseinkről – hangsúlyozta a találkozó elején Brenzovics László képviselő. A találkozón jelen lévő oktatási szakemberek felvetették az ukrán nyelv oktatásának kérdését a régió magyar tannyelvű iskoláiban. Orosz Ildikó, a Rákóczi-főiskola és a KMPSZ elnöke megjegyezte például, hogy az ukrán nyelv tanterv tökéletesítésre szorul, mivel olyan diákok számára készült, akik már ismerik a nyelvet, s nem úgymond a nulláról kezdik el tanulni azt. „A magyar tannyelvű iskolákban a gyerekek olyan program szerint tanulják az ukrán nyelvet, mint az ukránok az ukrán iskolákban – közölte Orosz Ildikó. – Az ilyen tanulás és tudás nem ösztönöznék a nyelv elsajátítására.”

Megalakult a Pataky András Nyelvi Intézet

Megtartotta alakuló ülését a Pataky András Nyelvi Intézet (PANYI), amely hatodik tagszervezetként csatlakozik a Termini Magyar Nyelvi Kutatóhálózathoz. 2001-ben a négy nagy magyarlakta régióban, Erdélyben, a Felvidéken, a Vajdaságban és Kárpátalján alakultak meg a nyelvi irodák a Magyar Tudományos Akadémia (MTA) támogatásával, ehhez csatlakozott 2007-ben az ausztriai, alsóóri Imre Samu Nyelvi Intézet, amely interregionális központként koordinálta eddig a három kisorégió, a Muravidék, Órvidék és a Drávaszög nyelvészeti kutatásait. Az MTA Termini Magyar Nyelvi Kutatóhálózata tömöríti a határon túli magyar nyelvi irodákat és intézeteket, melynek újdonsült tagja a horvátországi magyarok nyelvét kutató, Pataky András nevét viselő intézet. Az intézet vezetésével dr. Lehocki-Samardžić Anna nyelvészt, egyetemi adjunktust bízták meg az alapító tagok. Molnár Ljubić Mónika, az intézet frissen megválasztott alelnöke elmondta, azért esett a választásuk erre a névre, mert Pataky András egész életét a kutatómunkának szentelte, a Drávaszög közösségi életének, történelmének és nyelvének sajátosságait igyekezett összegyűjteni. A horvátországi nyelvi intézet a gyorsan fogyó horvátországi magyar közösség nyelvének kutatását tűzte ki fő céljául, de emellett számos más tevékenységet is kíván folytatni.

